

Streszczenie pracy doktorskiej Michała Szymko pt. *Współczesna sztuka łemkowska: tożsamość, pamięć i estetyka*

Współczesna sztuka łemkowska stanowi istotny przedmiot badań nad procesami kulturowymi, w których tradycja podlega dynamicznym przekształceniom pod wpływem globalizacji i modernizacji. Niniejsza praca analizuje, w jaki sposób wspomniane procesy nie doprowadziły do zaniku kultury łemkowskiej, lecz przeciwnie – stały się katalizatorem jej twórczej reinterpretacji. Sztuka ta funkcjonuje jako przestrzeń dialogu między dziedzictwem historycznym a wyzwaniem współczesności, umożliwiając zarówno zachowanie tradycyjnych wartości, jak i ich adaptację w nowych formach ekspresji artystycznej.

Jednym z kluczowych zagadnień podjętych w pracy jest relacja między kulturową pamięcią a nowoczesnymi tendencjami w sztuce. Dotychczasowe badania nad kulturą łemkowską koncentrowały się przede wszystkim na ikonografii cerkiewnej oraz architekturze sakralnej, natomiast współczesna indywidualna twórczość artystyczna pozostaje obszarem niemal całkowicie niezbadanym. W literaturze przedmiotu brak opracowań systematyzujących to zjawisko, a jego znaczenie dla tożsamości i dziedzictwa kulturowego społeczności łemkowskiej nie zostało dotychczas poddane pogłębionej analizie. Niniejsza praca wypełnia tę lukę badawczą, podejmując pierwszą próbę kompleksowego ujęcia współczesnej sztuki łemkowskiej oraz określenia jej roli w procesach konstruowania i redefiniowania tożsamości Łemków.

Analiza wykazuje, że sztuka współczesna pełni w społeczności łemkowskiej istotną funkcję nie tylko jako medium artystycznej ekspresji, lecz także jako narzędzie refleksji nad pamięcią zbiorową oraz mechanizm kształtowania tożsamości w kontekście zmieniających się uwarunkowań społeczno-politycznych. W tym sensie współczesna twórczość artystyczna stanowi istotny element budowania narracji kulturowej oraz strategię negocjowania własnej podmiotowości w szerszym dyskursie społecznym.

Niniejsza praca wpisuje się w nurt badań nad sztuką mniejszości etnicznych i narodowych, ukazując współczesną sztukę łemkowską jako zjawisko sytuujące się na styku tradycji i nowoczesności. Zastosowane interdyscyplinarne podejście przyczynia się do poszerzenia wiedzy na temat sposobów, w jakie sztuka może funkcjonować jako przestrzeń zachowania, reinterpretacji i twórczego rozwijania dziedzictwa kulturowego w warunkach dynamicznych przemian cywilizacyjnych.

Michał Szymko